

HERALDISK TIDSSKRIFT

1961 • BIND 1 • NR 4 • SIDE 171-173

Arvid Berghman in memoriam
Gustaf von Numers

Louis Wirion [in memoriam]
Hans Krag

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

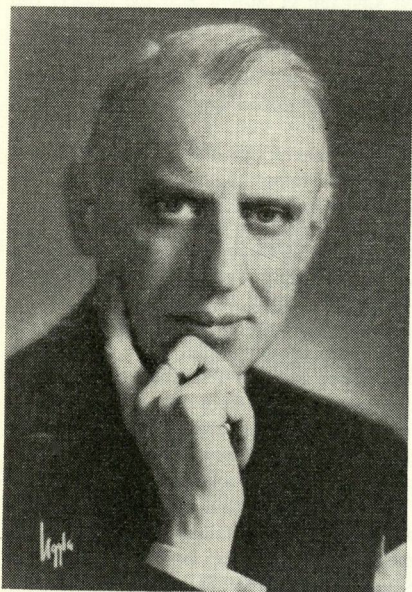
Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Arvid Berghman in memoriam

HERALDIKER världen runt sörja förlusten av en av sina mest prominenta representanter. Hovkamrerare Arvid Berghman finns ej mera ibland oss. Han avled den 8 juni till följd av en svårartad sjukdom.

Arvid Berghman var född i Malmö 1897 och avlade filosofiekandidatexamen vid Lunds universitet år 1923. Ursprungligen hade han tänkt bli språklärare, men inträdde 1924 i dåvarande Försäkringsaktiebolaget Fenix' tjänst. Då bolaget Fenix sedermera uppgick i Thulebolagen, överflyttade Berghman till detta, där han verkade som chef för utlandsavdelningen ända till sin död.

Emellertid har hans namn blivit mest känt genom det särintresse han ägnat sig åt. Under en konvalescens började han med heraldiken som tidsfördriv, fattade allt mer intresse för den gamla, traditionsrika vapenkonsten och blev till slut en av dess främsta kännare och förespråkare. Få äro de, som kunnat mäta sig med Arvid Berghman i

frågor som rör den teoretiska heraldiken, och lätt räknade äro de, som har haft hans »absoluta gehör« då det gällde heraldisk stil, trots att han själv sällan utförde vapenritningar. Det är naturligt, att hans förmåga också officiellt togs i anspråk. År 1932 knöts han till Riksheraldikerämbetet i Stockholm som amanuens och senare som notarie. År 1949 lämnade han denna befattning till följd av inre tvister och åsiktsbrytningar inom ämbetet. Det är blott att beklaga, att så skedde, ty för en utomstående observatör synes ett fredligt samarbete varit den svenska heraldiken under pågående renässansepok till största nytta. Historiskt och heraldiskt kunnande hade förvisso på ett förtjänstfullt sätt kompletterat varandra.

Arvid Berghman var åren 1939–1947 kanslist vid Kunglig Majestäts orden och han utnämndes till hovkamrerare år 1945.

Den bortgångne har idkat stor publicistisk verksamhet på heraldikens område. Förutom otaliga artiklar i dagspressen, har han medarbetat i åtskilliga facktidsskrifter samt författat monografier och större enskilda verk. Hans stil var städse präglad av klarhet och logik. »Heraldiskt vademecum« (1938), »Heraldiska exlibris« i »Meddelanden från Riksheraldikerämbetet 1933« och »Heraldisk bilderbok« (1951) äro utmärkta källor för nybörjare. Alldeles speciellt intresserade sig Berghman för den borgerliga heraldiken, vilket ledde till publiceringen av »Svenska borgerliga släktvapen« (1939) och »Borgerlig vapenrulla« (1950). Ett till både innehåll och utstyrsel förnämligt heraldiskt arbete är hans »Dynastien Bernadottes vapen och det svenska riksvapnet« (1944).

Ordensväsendet berikade han med sitt stort anlagda verk »Nordiska riddarordnar och dekorationer« (1949). Hans intresse sträckte sig även till exlibris, enkannerligen sådana med heraldiska motiv, och resulterade i den vackra boken »Exlibris« (1957).

Det förvånar inte, att Arvid Berghman blev bekant långt utanför sitt lands grän-

ser. Han kallades till korresponderende medlem av s.g.s. alla mera betydende heraldiske sällskap, blev ledamot av *Académie Internationale d'Héraldique* i Paris, samt blev kort före sin död kallad till hedersledamot av Societas Heraldica Scandinavica. Han var också en av grundarna av Svenska exlibris-föreningen och hedersledamot av denna. Också hade han för sina förtjänster fått såväl inhemska som utländska ordensutmärkelser, bl. a. var han riddare av Nordstjärneorden och Finlands vita ros.

Då sorgebudskapet om vännen Arvid Berghmans bortgång nådde mig, tog jag fram de tvenne, digra mappar, vari jag förvarar alla brev jag under årens lopp fått av honom. Det första är daterat i Nockeby den 10 april 1938. Jag bladdrade igenom brevsamlingen och mina tankar gingo till tider som flytt. Speciellt dröjde jag vid det brev, där Arvid lovade hjälpa mig – nykomlingen – in i heraldikens värld. Naturligtvis antog jag hans vänliga erbjudande med glädje och en bättre läromästare kunde jag inte ha fått! På sitt koncisa sätt redogjorde han för vapenväsendets grunder, dess former och uttrycksmedel, korrigerade och kritiserade mina vapenritningar och sparade varken på ris eller ros. Medan jag läste stycken ur breven, kunde jag på nytt

förnimma den entusiasm, som då besjälade mig inför allt det nya, vackra och säregna den heraldiske konsten gav mig, och som vännen Arvid så väl förstod att ge näring åt.

Han drog sig icke ens för att mitt under brinnande krig sända mig manuskriptet till sin handbok i heraldik. Jag läste det, gjorde noggranna anteckningar och sände det i retur så fort som möjligt. Med en suck av lättnad emottog jag meddelandet, att manuset kommit honom i oskadat skick tillhanda trots den överhängande bomb- och minfaran. Till stor skada för nordisk heraldik har arbetet hittills inte blivit tryckt.

Med glädje och vemod minns jag också mina besök i hans vackra och gästfria hem, där han vid sidan av sin förtjusande maka önskade en välkommen. De givande, lågmälda samtalen om vårt gemensamma, stora intresse sträckte sig till långt in på småtimmarna där vi sutto i de bekväma fätöljerna i biblioteket. Och vilket bibliotek sedan! En sannskyldig guldgruva för en heraldiker.

För mig personligen kom kontakten med Arvid Berghman att betyda mycket. Tack vare honom fick jag en stabil grund för det särintresse, som på ett underbart sätt berikat hela min tillvaro. Jag är honom stor tack skyldig.

Gustaf von Numers

Louis Wirion

LOUIS WIRION, formann i det heraldiske selskap i Luxembourg, døde 1. mars iår. Med ham er en mann gått bort som hadde gjort sig fortjent av heraldikken langt utenfor sitt lille fedrelands grenser.

Louis Wirion var født i Luxembourg 16. juni 1907. Han var forretningsmann, innehaver av et firma i manufakturbransjen som i nærmere 150 år hadde vært i hans families eie. Men sin ledige tid ofret han på heraldiske og genealogiske studier, særlig studiet av sitt fedrelands heraldik og det luxembourgske riksvåbens historie. Dettes nuværende kunstneriske utforming skyldes Wirions initiativ.

Wirion var den drivende kraft ved opprettelsen av *Société Héraldique Luxembourgeoise* i 1947, likesom ved utgivelsen av dette selskaps bulletiner og årbøker. Det sier sig selv at utgivelsen av en rekke vakre, velillustrerte årbøker stillet store krav til et lite selskap som det luxembourgske, og bare blev mulig takket være dettes ledende medlemmers offervilje. Såvel selskapets bulletiner som årbøker var internasjonale i sitt preg, idet Wirion søkte sine medarbeidere i mange land. I årbøkene finner vi således også Norden representert, Arvid Berghman med »Friedrich Britze 80 years« (1950), og »Sven Sköld« (1951/52), likesom Gustav v.

Numers med »Finnische Gemeinewappen« (1953/54).

I 1954 gjennomgikk det heraldiske selskap i Luxembourg en nyorganisering, og blev, fremdeles med Wirion som formann, under navn *Conseil Héraldique du Luxembourg*, optatt som en selvstendig avdeling i det nystiftede *Les Amis de l'Histoire*, en større sammenslutning av historisk interesserte i Luxembourg. Dette skjedde for å skape et bredere grunnlag for selskapets arbeide.

Sin største fortjeneste av den internasjonale heraldikk innla Wirion sig ved sammen med den i 1953 avdøde baron Stalins å ta opp tanken om et internasjonalt akademi for heraldikk. Således blev *Académie Internationale d'Héraldique* grunnlagt i Paris i 1949 med Wirion som en av akademiets syv grunnleggere. Det var fra akademiet initiativet utgikk til det internasjonale samarbeide, som det schweiziske »Archivum Heraldicum« nu er organ for. Wirion kom ikke til å delta aktivt i opprettelsen av dette, som i første rekke skyldes akademiets nuværende formann P. Adam-Even og L. Jéquier, medlem av akademiet og dengang medredaktør av »Archives Héraldiques Suisses« (senere omdøpt til »Archivum Heraldicum«). Men om Wirion her ikke deltok, er det ikke tvil om at han som den første av samtidens heraldikere tok opp tanken om et virkelig internasjonalt samarbeide, og ved sitt arbeide og sitt eksempel bidro til at tanken kunde realiseres.

Den 10. januar 1956 blev Wirion rammet av et slagtilfelle med påfølgende lammelse. Han vant førligheten så nogenlunde tilbake, men hans arbeidskraft var nedsatt. Og med inngangen av inneværende år fant han å måtte trekke sig tilbake fra sin forretning, hvad han følte meget tungt. Imidlertid hadde han funnet sig et nytt arbeide, som var helt efter hans hjerte. Han hadde mot-

tatt oppdraget å klassifisere de i Luxembourgs statsarkiv forekommende segl, tusenvis av segl, et arbeide som vilde ha krevet mange år, men som nu blev avbrutt ved hans død.

Louis Wirion var personlig en uhyre villig og beskjeden, men samtidig ærekjær mann, tillidsfull overfor sine medmennesker, takknemlig for enhver tjeneste, selv alltid tjenestvillig og ødsel med egne krefter. Hans bortgang betyr et savn for alle, som hadde lært ham å kjenne, og et stort tap for den heraldiske videnskap. Vi minnes ham med takknemlighet.

Av Wirions trykte arbeider kan nevnes:

1. *Hausschilder der Stadt Luxemburg*, 1941.
2. *La Maison de Luxembourg et son Blason*, 1945. Og i samarbeide med Robert Matagne: *Complément à l'Armorial Général de J.-B. Rietstap Pays de Luxembourg*, 1957. Ennvidere en rekke bidrag til årbøkene for det heraldiske selskap i Luxembourg 1948/54.

Hans Krag

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.